

با بددهنی کودکان چطور برخورد کنیم؟

فرزندم؛ نه نه نه!

نرگس خانعلیزاده

خبرنگار

حتماً تا به حال برایتان پیش آمده است که کودکی در جمع، کلمه یا جمله‌ای به کار برده که مرسوم و متناسب نبوده و بیانش از طرف او، ما را اول به خنده انداخته و بعد هم تعجب کرده‌ایم که کودک نباید بددهن باشد. اما چنین اتفاقی در کودکان، عجیب و دور از ذهن نیست. آنها بعضی کلمات و جملات را از زبان والدین، خواهر و برادر، تلویزیون و حتی افراد در خیابان و مکان‌های عمومی شنیده‌اند که حتی معنایش را هم نمی‌دانند اما در موقعیت‌های متفاوتی آن را بر زبان می‌آورند. اتفاقی که موجب ناراحتی والدین آنها می‌شود و سعی بر جلوگیری از تکرار آن دارند. اما چطور و چقدر موفق خواهند شد؟ این موضوعی بود که با کارشناسان حوزه تربیت کودک در میان گذاشتیم و راهکارهای خوبی گرفتیم.

به او احترام بگذارید

پیش از روش‌های مقابله با کودک برای بددهنی و به کار بردن کلمه‌های نامتعارف، بهتر است سراغ اصل پیشگیری برویم که همیشه بهتر از درمان بوده است. روان‌شناسان کودک معتقدند کودک آن چیزی نمی‌شود که ما دوست داریم، بلکه آن کسی است که ما هستیم. یعنی طبیعتاً اگر والدین او، همدیگر را با القاب نامناسب صدا کنند و با اطرافیان‌شان، رفتاری به دور از ادب داشته باشند (حتی برای شوخی و مزاح)، کودک هم در آینده‌ای نه چندان دور، دقیقاً همان رفتارها را از خودش نشان می‌دهد. پس مراقب کلمات، رفتار و حتی فکرها یا تن‌ها باشید که بدون شک، تأثیرش را در نحوه رفتار کودک خواهید دید. از سوی دیگر، نمی‌توانید با این توجیه که این رفتار و این طرز بیان، متعلق به بزرگ‌ترهاست او را قانع کنید که بدون شک او دوست دارد رفتاری بزرگانه داشته باشد. پس به همدیگر و به او احترام بگذارید و با کلماتی که دوست دارید از زبانش بشنوید، همدیگر را خطاب قرار بدهید. کودکان بسیار باهوش‌تر از آن چیزی هستند که ما فکر می‌کنیم، چرا که بر اساس یک اصل ثابت شده، کودک فقط زمانی به خود و به دیگران احترام می‌گذارد که با او با احترام رفتار شده باشد.

آگاهش کنید

گاهی کودکان معنای دقیق و رایج کلماتی را که به هر طریقی یا از تلویزیونی یا از مردم در خیابان و... یاد گرفته‌اند، نمی‌دانند، پس بهتر است در همان اولین دفعاتی که آن کلمه را بازگو کرد، او را آگاه کنیم که بیان چنین کلماتی مورد پسند شما و دوستانش نیست و نباید دیگر آن را تکرار کند. در واقع مرز میان رفتار مؤدبانه و بی‌ادبانه را برایش مشخص کنید. فراموش نکنید قرار است فقط او را به واژه و رفتاری که انجام داده است آگاه کنید، نه چیز دیگر. پس فعلاً خشونت و تنبیهی در کار نیست.

بی تفاوت باشید

مرحله بعد از آگاه‌سازی، نشنیده گرفتن و نادیده گرفتن برخی رفتارهای کودک است. خدا نکند کودک متوجه شود با هر بار رفتار عجیب و بی‌ادبانه، شما به سمتش می‌روید و جلب رفتارش می‌شوید. در واقع طوری رفتار کنید که انگار ندیدید و نشنیدید تا او از تکرار آن خسته شود و بداند که همیشه هم نتیجه رفتارش، برخورد و توجه کردن به او نیست که اگر این‌طور فکر کند، بدون شک دیگر دست از بیان آن واژه‌ها یا انجام آن رفتارها برنمی‌دارد. او حساسیت والدینش را فهمیده است. پس بی تفاوتی را دنبال کنید و در وقت و زمان مناسب دیگری با او برخورد کنید.

برخورد کردن

مرحله بعدی، برخورد جدی اما محترمانه با کودک است. باید بداند اجازه ندارد هر حرفی را بزند و هر کاری را انجام بدهد حتی اگر شما در دفعات قبلی نسبت به رفتارش بی تفاوت بوده‌اید. پس از جایی به بعد به او اخطار بدهید ادامه رفتارش، عواقبی را برایش خواهد داشت. مثلاً این‌که اگر چنین رفتاری را در مهمانی انجام داد، بار اول به او هشدار ترک مهمانی را بدهید و اگر ادامه داد، واقعاً این کار را انجام بدهید تا باورش شود رفتارش، چنین نتیجه‌ای دارد یا اگر در زمین بازی و در کنار دوستانش است، بار اول هشدار بدهید اگر دوباره تکرار کند، به خانه می‌روید و واقعاً هم در بار دوم به خانه بروید. این روش به او می‌فهماند این کارش، عواقب خوبی برایش نخواهد داشت. محرومیت از برخی علاقه‌ها و سلیقه‌های کودک که در سنین هشت تا ۱۰ سال هم یکی دیگر از روش‌هایی است که او را مجبور به رعایت ادب خواهد کرد.

راه در رو برایش نگذارید

در مرحله جدی بودن و اجرای عواقب برای رفتار نامتناسب کودک، اجازه ندهید کسی هواخواه او باشد. باید بداند رفتارش واقعاً ناپسند است و اگر آن را ادامه بدهد، حتی مادر بزرگ، پدر بزرگ و خاله و عمه هم از او حمایت نخواهند کرد. پس آنها را آگاه کنید که اجازه بدهند این روش به خوبی پیش برود؛ روشی که می‌تواند کودک را در جمع‌های دوستانه سربلند کند.

راهکار به او بدهید

به او یاد بدهید هنگام ناراحتی از دست دوستش یا عصبانیت هنگام بازی از چه کلماتی می‌تواند استفاده کند و چه رفتاری از خودش نشان بدهد. خودتان هم آن را در طول روز در معرض نمایش کودک قرار بدهید تا بداند که شدنی است و آن را الگو قرار بدهد. در واقع به او بفهمانید همه آدم‌ها عصبانی و ناراحت می‌شوند اما در آن زمان می‌توانیم چنین رفتاری نکنیم.

از شیرین زبانی اش به وجد نیایید

گاهی کودکان دو تا چهار ساله، برخی واژه‌های نامناسبی را که شنیده‌اند بالحنی شیرین بیان می‌کنند به قدری که خود والدین هم از شنیدن آن کلمات و بیان دلپذیر فرزندشان ذوق می‌کنند و با رفتاری که از خودشان بروز می‌دهند، موجب می‌شوند تا کودک به تکرار آن رفتار و آن کلمه بپردازد. پس سعی کنید مانع احساسات مادرانه و پدرانه‌تان شوید و با رفتارتان او را به ادامه این کار تشویق نکنید بلکه با مهربانی به او بفهمانید رفتار و حرفش را دوست نداشتید تا دیگر شوقی برای تکرار آن نداشته باشد.

هر سخن جایی و هر نکته مکانی دارد

در نهایت هم کودک باید بداند بعضی رفتارها و واژه‌ها در جای خاصی کاربرد دارند. مثلاً کودکی که به تازگی از پوشک گرفته شده ممکن است با واژه‌هایی در این باره برخورد کرده باشد؛ واژه‌هایی که ممکن است در جمعی که نباید، آن را به کار ببرد. پس بهتر است با او وارد بازی این یک موضوع بین خودمان است و کسی نباید از آن اطلاع داشته باشد، بشویم. باید به او بفهمانید مثلاً به کار بردن برخی واژه‌ها، فقط در سرویس بهداشتی مجاز است و تنها کسانی که باید آن را بشنوند، پدر و مادر هستند. در واقع طوری رفتار کنید که احساس کند چیزی را می‌داند که دیگران نمی‌دانند و او هم با اهمیت است.